

Βρυξέλλες, 9 Νοεμβρίου 2023
(OR. fr)

5442/03
DCL 1

ENV 32
JUSTCIV 5
IND 3

ΑΠΟΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ¹

του εγγράφου: ST 5442/03 RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Με ημερομηνία: 17 Ιανουαρίου 2023

νέος
χαρακτηρισμός: Έγγραφο προσβάσιμο στο κοινό

Θέμα: Σύσταση απόφασης του Συμβουλίου για την εξουσιοδότηση της Επιτροπής, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να αρχίσει διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία σχετικά με την αστική ευθύνη για διασυνοριακές ζημίες που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης για την προστασία και χρήση των διαμεθοριακών υδατορρευμάτων και των διεθνών λιμνών και της σύμβασης για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες η αποχαρακτηρισμένη έκδοση του προαναφερόμενου εγγράφου.

Το κείμενο του παρόντος εγγράφου είναι ίδιο με αυτό της προηγούμενης έκδοσης.

¹ Το έγγραφο αποχαρακτηρίστηκε από την Επιτροπή στις 26 Σεπτεμβρίου 2023.

RESTREINT UE

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Βρυξέλλες, 17 Ιανουαρίου 2003 (20.01)
(OR. fr)

5442/03

RESTREINT UE

ENV 32
JUSTCIV 5
IND 3

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας : Για το Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Sylvain BISARRE, Διευθυντής

Ημερομηνία παραλαβής : 14 Ιανουαρίου 2003

Αποδέκτης : κ. Javier SOLANA, Γενικός Γραμματέας / Ύπατος Εκπρόσωπος

Θέμα : Σύσταση απόφασης του Συμβουλίου για την εξουσιοδότηση της Επιτροπής, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να αρχίσει διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία σχετικά με την αστική ευθύνη για διασυνοριακές ζημιές που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης για την προστασία και χρήση των διαμεθοριακών υδατορρευμάτων και των διεθνών λιμνών και της σύμβασης για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο της Επιτροπής - SEC(2003) 23 final.

συνημμ.: SEC(2003) 23 final

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 13.01.2003
SEC(2003) 23 τελικό

RESTREINT UE

Σύσταση

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την εξουσιοδότηση της Επιτροπής, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να αρχίσει διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία σχετικά με την αστική ευθύνη για διασυνοριακές ζημίες που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης για την προστασία και χρήση των διαμεθοριακών υδατορρευμάτων και των διεθνών λιμνών και της σύμβασης για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Κατόπιν της διαρροής κυανιούχων ενώσεων που σημειώθηκε στη Baia Mare της Ρουμανίας τον Ιανουάριο του 2000, και των σχετικών μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση της Ελβετίας, τα διευθυντικά όργανα της σύμβασης του Ελσίνκι του 1992 της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη του ΟΗΕ (ΟΕΕ/ΟΗΕ) για την προστασία και τη χρήση των διαμεθοριακών υδατορρευμάτων και των διεθνών λιμνών ("σύμβαση για την προστασία των υδάτων") και της σύμβασης του Ελσίνκι του 1992 της ΟΕΕ/ΟΗΕ για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων ("σύμβαση για τα βιομηχανικά ατυχήματα"), αποφάσισαν, λόγω των ελλείψεων που παρουσιάζουν τα ισχύοντα καθεστάτα στον τομέα της αστικής ευθύνης:

- να ξεκινήσει μια διαδικασία διακυβερνητικών διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με την αστική ευθύνη για διασυνοριακές ζημίες που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής των δύο συμβάσεων (καλούμενη στο εξής "συμφωνία"),
- για το σκοπό αυτό, μια ανοικτής σύνθεσης διακυβερνητική ομάδα εργασίας (IWG) θα αναλάβει να συντάξει την ανωτέρω συμφωνία, η οποία θα εγκριθεί σε μεταγενέστερη κοινή ειδική συνεδρίαση, πιθανόν στο πλαίσιο της υπουργικής διάσκεψης "Περιβάλλον για την Ευρώπη", που θα πραγματοποιηθεί στο Κίεβο στις 23-25 Μαΐου 2003.

Οι τέσσερις πρώτες συνεδριάσεις της IWG έλαβαν χώρα τον Νοέμβριο του 2001, τον Φεβρουάριο του 2002, τον Μάιο του 2002 και τον Σεπτέμβριο του 2002. Οι επόμενες συνεδριάσεις έχουν προγραμματιστεί για τον Νοέμβριο του 2002 και τον Φεβρουάριο του 2003. Εφόσον απαιτηθεί, είναι δυνατόν να διεξαχθεί(ούν) και άλλη(ες) συνεδρίαση(εις).

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος τόσο της σύμβασης για την προστασία των υδάτων όσο και της σύμβασης για τα βιομηχανικά ατυχήματα.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Το σχέδιο συμφωνίας αποβλέπει στη ρύθμιση της αστικής ευθύνης για ζημίες από περιστατικά που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των δύο προαναφερόμενων συμβάσεων της ΟΕΕ/ΟΗΕ: τη "σύμβαση για την προστασία των υδάτων" και τη "σύμβαση για τα βιομηχανικά ατυχήματα". Πέραν τούτου, το σχέδιο συμφωνίας μπορεί να τροποποιήσει τις συμβάσεις αυτές στο βαθμό που αυτό απαιτείται εξαιτίας των ειδικών χαρακτηριστικών του προς καθορισμό καθεστώτος αστικής ευθύνης.

Σκοπός του σχεδίου συμφωνίας είναι επομένως η θέσπιση ολοκληρωμένου καθεστώτος για την αστική ευθύνη και την κατάλληλη και άμεση αποζημίωση για ζημίες που προκύπτουν από τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων που συμβαίνουν σε διασυνοριακά ύδατα μεταξύ των μερών της εν λόγω συμφωνίας (άρθρα 1 και 3). Επιδιώκεται η κάλυψη τόσο των παραδοσιακών ζημιών (προσωπική βλάβη και περιουσιακή ζημία) όσο και των περιβαλλοντικών ζημιών. Για το σκοπό αυτό, παρέχεται στα θύματα έννομο δικαίωμα να στραφούν κατά του ρυπαίνοντος βάσει καθεστώτος αντικειμενικής ευθύνης το

οποίο συμπληρώνεται από έναν περιορισμένο αριθμό προβλεπόμενων ελαφρυντικών (άρθρο 4) σε συνδυασμό με μια απαίτηση παροχής οικονομικών εγγυήσεων (άρθρο 11).

Πέραν τούτου, το εν λόγω καθεστώς αντικειμενικής ευθύνης συμπληρώνεται από ένα σύστημα υποκειμενικής ευθύνης που θα εφαρμόζεται σε περίπτωση εσφαλμένης εσκεμμένης πράξης ή αμέλειας ή παράλειψης σε σχέση με τους ισχύοντες κανόνες του εσωτερικού δικαίου (άρθρο 5). Θα πρέπει να προβλέπονται οικονομικά όρια όσον αφορά την αντικειμενική ευθύνη ενώ η υποκειμενική ευθύνη παραμένει απεριόριστη (άρθρο 9).

Επίσης προβλέπονται δευτερεύουσες διατάξεις για την ορθή εφαρμογή μελλοντικών διευθετήσεων (βλ. επί παραδείγματι το άρθρο 10 για τα χρονικά όρια της ευθύνης και τα άρθρα 13 έως 17α για τις διαδικασίες).

Αντιμετωπίζεται επίσης το ζήτημα της ενσωμάτωσης διατάξεων για την εξασφάλιση της πρόσβασης στην πληροφόρηση και στη δικαιοσύνη σύμφωνα με τις αρχές που καθορίστηκαν στη σύμβαση του Aarhus (άρθρο 11α).

Όσον αφορά τις διαδικασίες, το σχέδιο συμφωνίας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που αφορούν τα αρμόδια δικαστήρια (άρθρο 13), τις συναφείς αγωγές (άρθρο 14) και την αμοιβαία αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων (άρθρο 17).

3. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΜΠΙΠΤΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

3.1. Θέματα που εμπίπτουν σε κοινή αρμοδιότητα

Σύμφωνα με την συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 175 παράγραφος 1, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει αρμοδιότητα να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες και να τηρεί τις απορρέουσες από αυτές υποχρεώσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του άρθρου 174 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

Στο άρθρο 174 παράγραφος 1, η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθορίζει τους στόχους της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος ως εξής:

- διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,
- προστασία της υγείας του ανθρώπου,
- συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων,
- προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 174 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει".

Η περιβαλλοντική ευθύνη έχει ως σκοπό να αναγκάσει τον ρυπαίνοντα να πληρώσει για την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσε.

Με τον τρόπο αυτό η περιβαλλοντική ευθύνη συμβάλλει:

- στην εφαρμογή των βασικών περιβαλλοντικών αρχών της συνθήκης ΕΚ·
- στην εξασφάλιση της απορρύπανσης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος·
- στην παροχή κινήτρων προς τις επιχειρήσεις ώστε να συμμορφώνονται πλήρως με την περιβαλλοντική νομοθεσία·
- στη βελτίωση, έστω και οριακά, της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

Η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου καθεστώτος για την αστική ευθύνη και την κατάλληλη και άμεση αποζημίωση για ζημίες που προκαλούνται από τις διασυνοριακές επιπτώσεις βιομηχανικών ατυχημάτων σε διασυνοριακά ύδατα, θα συντελέσει στην επίτευξη και στην υλοποίηση των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας, σύμφωνα με το άρθρο 174 της συνθήκης.

Τέλος, πέρα από την γενική αυτή αρμοδιότητα, το σχέδιο συμφωνίας περιέχει κοινά σημεία με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία (για την πρόσβαση στην πληροφόρηση) και με την υπό συζήτηση πρόταση οδηγίας (σχετικά με την ευθύνη όσον αφορά τις περιβαλλοντικές ζημίες).

3.1.1. Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη

Σε σχέση με τις νομοθετικές προτάσεις, σημειώνεται ότι στις 23 Ιανουαρίου 2002 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά στην πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών².

Η πρόταση αυτή καθορίζει πλαίσιο βασιζόμενο στην περιβαλλοντική ευθύνη το οποίο θα εξασφαλίζει την αποκατάσταση ή πρόληψη των μελλοντικών περιβαλλοντικών ζημιών. Η περιβαλλοντική ευθύνη περιλαμβάνει τις περιβαλλοντικές ζημίες και τον άμεσο κίνδυνο πρόκλησης τέτοιων ζημιών από την άσκηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων απασχόλησης, καθώς και ζημίες οι οποίες προκαλούνται στη βιοποικιλότητα που προστατεύεται σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, στα ύδατα που καλύπτονται από την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ³), και τη ρύπανση του εδάφους που βλάπτει σοβαρά την υγεία του ανθρώπου.

Σύμφωνα με την πρόταση, το κόστος της πρόληψης ή αποκατάστασης των περιβαλλοντικών ζημιών βαρύνει τους φορείς εκμετάλλευσης οι οποίοι αναπτύσσουν τις επικίνδυνες ή δυνητικά επικίνδυνες δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται δραστηριότητες που συνεπάγονται αποδέσμευση επικίνδυνων χημικών ουσιών στο νερό ή στον αέρα, ήτοι εγκαταστάσεις παραγωγής επικίνδυνων χημικών ουσιών, χώροι υγειονομικής ταφής και μονάδες αποτέφρωσης.

Η πρόταση προβλέπει επίσης ορισμένες εξαιρέσεις και ελαφρυντικά. Οι επιτρεπόμενες εκπομπές, επί παραδείγματι, δεν θα θεμελιώνουν ευθύνη. Από το πεδίο εφαρμογής της

² COM(2002) 17 τελικό – ΕΕ C 151 Ε, 25.6.2002, σ. 132.

³ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327, 22/12/2000 σ. 1).

πρότασης εξαιρούνται επίσης οι δραστηριότητες και εκπομπές που δεν θεωρούνταν επιβλαβείς σύμφωνα με τις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις που ήταν διαθέσιμες κατά το χρόνο της πραγματοποίησής τους. Ωστόσο, και οι δυο αυτές απαλλαγές δεν ισχύουν για φορείς εκμετάλλευσης που επέδειξαν αμέλεια.

Επίσης, οι φορείς εκμετάλλευσης για τους οποίους διαπιστώθηκε ότι επέδειξαν αμέλεια κατά την άσκηση δραστηριοτήτων απασχόλησης που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι είναι επίσης δυνατόν να επωμισθούν το κόστος της πρόληψης ή αποκατάστασης ζημίας στη βιοποικιλότητα.

Τέλος, οι δημόσιες αρχές οφείλουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο προτεινόμενο σύστημα αστικής ευθύνης εξασφαλίζοντας ότι οι υπεύθυνοι για τις ζημίες φορείς εκμετάλλευσης αναλαμβάνουν προσωπικά ή χρηματοδοτούν τα απαιτούμενα προληπτικά μέτρα ή μέτρα αποκατάστασης.

Τα είδη διασυνοριακών περιβαλλοντικών ζημιών που προκαλούνται από βιομηχανικά ατυχήματα στα διασυνοριακά ύδατα, τα οποία θα καλύψει το σχέδιο συμφωνίας, θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της μελλοντικής κοινοτικής νομοθεσίας περί περιβαλλοντικής ευθύνης. Αν και η πρόταση οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη δεν καλύπτει την προσωπική βλάβη και τις ζημίες που προκαλούνται στα αγαθά και στην περιουσία, και η νομοθετική πρόταση και το σχέδιο συμφωνίας θα καλύπτουν την διεκδίκηση αποζημίωσης για το κόστος των μέτρων αποκατάστασης των ρυπανθέντων διασυνοριακών υδάτων και για το κόστος των μέτρων αντιμετώπισης που λαμβάνονται εκεί όπου συμβαίνει το ατύχημα.

Στο πλαίσιο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι οι διάφορες διατάξεις της πρότασης οδηγίας (όπως ο ορισμός της περιβαλλοντικής ζημίας) δεν κάνουν διάκριση μεταξύ "εθνικών" και "διασυνοριακών" ζημιών. Το πεδίο εφαρμογής της πρότασης οδηγίας πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτει και τα δύο είδη ζημιών.

Πέραν τούτου, το άρθρο 17 της οδηγίας (που αφορά τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών) δεν απαγορεύει σ' ένα κράτος μέλος να προσφύγει σε "διμερή υπερεθνική αγωγή αστικής ευθύνης" όταν το θεωρεί χρήσιμο και, ακόμη περισσότερο, αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων που έχουν καθοριστεί για τα σχετικά κράτη μέλη. Ωστόσο, η εναλλακτική διαδικασία αστικής ευθύνης που ακολουθεί το κράτος μέλος θα πρέπει τουλάχιστον να συμβιβάζεται με τις αντίστοιχες διατάξεις του διατακτικού της πρότασης.

Ελλείψει ρήτρας παρέκκλισης, το διμερές υπερεθνικό καθεστώς αστικής ευθύνης πρέπει να ανταποκρίνεται στα ουσιώδη χαρακτηριστικά του συστήματος ευθύνης όσον αφορά τα είδη ευθύνης, τα προβλεπόμενα ελαφρυντικά, τα χρονικά όρια, κ.λπ.

Πέραν τούτου, θα πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη για μια συνεκτική προσέγγιση μεταξύ της διεθνούς και της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα της περιβαλλοντικής ευθύνης. Μπορούν να αναφερθούν διάφορα παραδείγματα επικείμενων ή συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων διεθνούς επιπέδου οι οποίες αποβλέπουν στον καθορισμό στόχου για την περιβαλλοντική ευθύνη και όπου απαιτείται αυτή η γενική στάση της ΕΚ. Αφορούν:

- το πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βασιλείας σχετικά με την ευθύνη και την αποζημίωση για ζημίες που προκύπτουν από τη διασυνοριακή διακίνηση επικίνδυνων αποβλήτων. Το πρωτόκολλο αυτό υπεγράφη το 1999 και έχει ξεκινήσει η διαδικασία της κύρωσής του.

- το πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη βιοασφάλεια. Αναμένεται ότι κατά την πρώτη συνάντηση των συμβαλλομένων μερών που θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2003, το διευθυντικό όργανο θα λάβει απόφαση για την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό την κατάρτιση διεθνών κανόνων και διαδικασιών σχετικά με την ευθύνη.
- τη σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, της οποίας το άρθρο 14 παράγραφος 2 ορίζει ότι μια ομάδα εργασίας θα εξετάσει το θέμα της ευθύνης δυνάμει της σύμβασης πριν από το τέλος του 2003.

Είναι επομένως σκόπιμο να εξουσιοδοτηθεί η Επιτροπή να συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις για το σχέδιο συμφωνίας.

3.1.2. Πρόσβαση στην πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος και πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Η ενσωμάτωση διατάξεων σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, οι οποίες θα ρυθμίζουν επίσης την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περίπτωση αδικαιολόγητης άρνησης της παροχής των αιτούμενων πληροφοριών, είναι πιθανό να επηρεάσει την αντίστοιχη κοινοτική νομοθεσία. Η πρόσβαση στις πληροφορίες για το περιβάλλον διέπεται επί του παρόντος από την οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος⁴. Μια νέα πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση, η οποία υποβλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2000, βρίσκεται τώρα υπό συζήτηση⁵.

3.2. Θέματα αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου

Με τη συνθήκη του Άμστερνταμ η Κοινότητα απέκτησε νέες αρμοδιότητες δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις τις οποίες ασκεί με τη θέσπιση του κανονισμού αριθ. 44/2001⁶. Ο κανονισμός αυτός είναι δεσμευτικός για όλα τα κράτη μέλη πλην της Δανίας. Για τις σχέσεις μεταξύ Δανίας και των άλλων κρατών μελών εξακολουθεί να ισχύει η σύμβαση των Βρυξελλών του 1968.

Η θέσπιση του κανονισμού 44/2001 συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον το δικαίωμα να αναλαμβάνουν νέες δεσμεύσεις που επηρεάζουν την εν λόγω πράξη. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη, είτε ενεργούν ατομικά είτε συλλογικά, χάνουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν υποχρεώσεις με τρίτες χώρες όταν θεσπίζονται κοινοί κανόνες τους οποίους θα μπορούσαν να επηρεάσουν οι υποχρεώσεις αυτές. Ως εκ τούτου, η Κοινότητα είναι μόνη αρμόδια για τη διαπραγμάτευση, σύναψη και τήρηση διεθνών δεσμεύσεων αυτού του είδους. Απαιτείται συνεπώς να της δοθούν τα μέσα που θα της επιτρέψουν να διαδραματίσει το ρόλο της.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη θέση της Δανίας, το οποίο έχει προσαρτηθεί στις συνθήκες για την ΕΕ και την ΕΚ, η Δανία δεν δεσμεύεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του. Κατά συνέπεια, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας απόφασης και είναι ελεύθερη να αποφασίσει εάν θα εγκρίνει ή όχι τη

⁴ EE L 158, 23.6.1990, σ. 56. Οδηγία 90/313/ΕΟΚ

⁵ COM(2000) 402 τελικό – EE C 337E, 28.11.2000, σ. 156

⁶ EE L 12, 16.1.2001, σ. 1

συμφωνία. Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 10 της συνθήκης ΕΚ έχει καθήκον να συνεργαστεί και ως εκ τούτου πρέπει να συμβουλευθεί τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με το θέμα αυτό στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

Το σχέδιο της υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας για την αστική ευθύνη περιέχει δευτερεύουσες διατάξεις (άρθρο 13, 14 και 17) που επηρεάζουν τον κανονισμό ΕΚ για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Ο κανονισμός ΕΚ προβλέπει ότι οι εναρμονισμένοι κανόνες δικαιοδοσίας εφαρμόζονται όταν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε ένα από τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από τον κανονισμό και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, δύναται να ασκηθεί αγωγή κατά εναγομένου "που δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος" ενώπιον των δικαστηρίων κάθε κράτους μέλους σύμφωνα με τους εθνικούς του κανόνες δικαιοδοσίας.

Κανόνες δικαιοδοσίας

Το άρθρο 13 του σχεδίου της συμφωνίας περιέχει ειδικούς κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία βάσει των οποίων ο ενάγων μπορεί να επιλέξει μεταξύ των δικαστηρίων του τόπου όπου "προκλήθηκε η ζημία" ή όπου "συνέβη το βιομηχανικό ατύχημα" ή όπου ο ενάγων έχει τη "συνήθη διαμονή του ή την κύρια επιχειρηματική έδρα".

Για τους σκοπούς του κανονισμού η δικαιοδοσία βασίζεται καταρχήν στην κατοικία του εναγομένου. Επιπλέον, για ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί στο κράτος μέλος όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός.

Αν και, αρχικά, η ανάλυση της δικαιοδοσίας δείχνει ότι είναι ουσιαστικά όμοια και υπό τα δύο καθεστώτα, δεν αποκλείεται να προκύψουν μελλοντικά διαφορές που θα οφείλονται σε νέα νομολογία ή σε τροποποίηση της νομοθεσίας.

Συναφείς αγωγές

Το πεδίο εφαρμογής των "συναφών αγωγών" στο σχέδιο συμφωνίας, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3, ταυτίζεται με εκείνο που προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 του κανονισμού ΕΚ. Εν πάση περιπτώσει, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ αυτών των δύο νομικών εγγράφων, οι οποίες μπορούν να αναλυθούν ως εξής:

- Σε περίπτωση που εκκρεμούν συναφείς αγωγές σε δικαστήρια διαφόρων συμβαλλομένων μερών, το άρθρο 14 παράγραφος 1 του σχεδίου συμφωνίας παρέχει τη δυνατότητα σε οιοδήποτε δικαστήριο πλην εκείνου που έχει επιληφθεί πρώτο, να αναστείλει την εκδίκαση, κατόπιν σχετικού αιτήματος ενός των μερών, αλλά μόνον ενώ η αγωγή εκκρεμεί σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας. Αυτό αποκλίνει από τις διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 1 του κανονισμού ΕΚ που επιτρέπει σε όλα τα δικαστήρια να αναστείλουν την εκδίκαση χωρίς περιορισμούς όσον αφορά το βαθμό δικαιοδοσίας στον οποίο εκκρεμεί η αγωγή.

- Το άρθρο 14 παράγραφος 2 του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει τους όρους υπό τους οποίους τα δικαστήρια μπορούν να παραιτηθούν της δικαιοδοσίας τους υπέρ άλλου δικαστηρίου. Οι όροι αυτοί διαφέρουν ουσιαστικά από το καθεστώς που καθορίζει το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού ΕΚ.

Επομένως, το άρθρο 14 παράγραφος 2 του σχεδίου συμφωνίας δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού.

Αναγνώριση και εκτέλεση

1.- Αμοιβαία αναγνώριση:

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 του σχεδίου συμφωνίας, το οποίο αφορά την αμοιβαία αναγνώριση, διαφέρει από τα άρθρα 33, 34, 35 και 37 του κανονισμού ΕΚ ως προς τα ακόλουθα σημεία:

- α) Το σχέδιο συμφωνίας προβλέπει ως προϋπόθεση για την αμοιβαία αναγνώριση, η προς αναγνώριση απόφαση να έχει εκδοθεί από δικαστήριο το οποίο έχει δικαιοδοσία σύμφωνα με τους κανόνες του σχεδίου συμφωνίας και να είναι εκτελεστή στο κράτος προέλευσης. Αντίθετα, ο κανονισμός ΕΚ απαγορεύει κατά κανόνα στο δεύτερο δικαστήριο να αναθεωρήσει τη δικαιοδοσία του πρώτου δικαστηρίου. Επιπλέον, δεν αναφέρεται κανένας όρος σχετικός με την εκτελεστότητα.
- β) Το σχέδιο συμφωνίας εξαρτά επίσης την αναγνώριση από το γεγονός ότι η προς αναγνώριση απόφαση δεν υπόκειται πλέον σε συνήθεις μορφές αναθεώρησης, ενώ ο κανονισμός ΕΚ επιτρέπει στο δικαστήριο ενώπιον του οποίου ζητείται αναγνώριση να αναστείλει τη διαδικασία σε περίπτωση που η προς αναγνώριση απόφαση έχει προσβληθεί με τακτικό ένδικο μέσο.
- γ) Τέλος, οι περισσότεροι λόγοι απόρριψης της αναγνώρισης που θεωρούνται αποδεκτοί στο σχέδιο συμφωνίας διαφέρουν από τους αντίστοιχους λόγους που προβλέπει ο κανονισμός.

Ως εκ τούτου, το σχέδιο συμφωνίας δεν συμβιβάζεται με τον κανονισμό όσον αφορά τις σχετικές με την αναγνώριση των αποφάσεων διατάξεις.

2.- Εκτέλεση των αποφάσεων: Δεν φαίνεται να υπάρχουν αντιφάσεις ως προς το θέμα αυτό.

Η Επιτροπή αξιολογεί επομένως το κοινοτικό συμφέρον ως εξής:

- για να διασφαλιστεί το συμφέρον της Κοινότητας από την άποψη της εξωτερικής αρμοδιότητάς της, η συμφωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει ρήτρα αποσύνδεσης που να επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μεταξύ τους τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001, αντί των αντίστοιχων διατάξεων του σχεδίου της συμφωνίας, σε όλα τα θέματα που καλύπτονται από τον κανονισμό ΕΚ.
- η άσκηση των εξωτερικών αρμοδιοτήτων από την Κοινότητα σε θέματα κοινοτικής αρμοδιότητας συνεπάγεται την προσχώρησή της στο σχέδιο συμφωνίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει υπογράψει και τις δύο συμβάσεις. Το σχέδιο συμφωνίας περιλαμβάνει ήδη ρήτρα που επιτρέπει στους περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης να καταστούν συμβαλλόμενα μέρη.

ΣΥΣΤΑΣΗ

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή συνιστά τα εξής:

- να εξουσιοδοτηθεί η Επιτροπή από το Συμβούλιο να διαπραγματευτεί συμφωνία σχετικά με την αστική ευθύνη για διασυνοριακές ζημίες που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης για την προστασία και χρήση των διαμεθοριακών

υδατορρευμάτων και των διεθνών λιμνών και της σύμβασης για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων·

- δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη συνθήκη, η Επιτροπή θα διεξαγάγει τις εν λόγω διαπραγματεύσεις εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ορίσει το Συμβούλιο ειδική επιτροπή που να την επικουρεί στο έργο της·
- να εκδώσει το Συμβούλιο τις συνημμένες διαπραγματευτικές οδηγίες.

DECLASSIFIED

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

- (1) Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι η συμφωνία συνάδει με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία και την προταθείσα νομοθεσία σχετικά με την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση και την περιβαλλοντική ευθύνη, καθώς και με τις διεθνείς συμβάσεις που ισχύουν στον τομέα αυτό καθώς και με τους στόχους της στρατηγικής της Επιτροπής για βιώσιμη ανάπτυξη συμπεριλαμβανομένης μίας εκτίμησης των επιπτώσεων. Η Επιτροπή μεριμνά ώστε η συμφωνία να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες ρήτρες που επιτρέπουν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να εφαρμόζουν το ισχύον κοινοτικό δίκαιο αντί των σχετικών διατάξεων της διεθνούς συμφωνίας.
- (2) Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι η συμφωνία περιέχει κατάλληλες διατάξεις που επιτρέπουν στην Κοινότητα να καταστεί συμβαλλόμενο μέρος της.
- (3) Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την έκβαση των διαπραγματεύσεων και, κατά περίπτωση, σχετικά με κάθε πρόβλημα που ενδέχεται να ανακύψει κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.